

**Заява про участь у конкурсі на зайняття посад членів
Національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та
комунальних послуг**

Я, Мамонов Дмитро Вікторович, маю намір взяти участь у конкурсі на зайняття посад членів Національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), в таких сферах регулювання:

- забезпечення діяльності НКРЕКП з узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до компетенції НКРЕКП, та вдосконалення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг;
- забезпечення діяльності НКРЕКП з державного регулювання в частині ліцензування господарської діяльності у сферах електроенергетики, теплопостачання, централізованого водопостачання і водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів і у нафтогазовому комплексі, та здійснення контролю за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності;
- сприяння розвитку конкуренції на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг та захист прав споживачів.

Забезпечення ефективного функціонування енергетичної галузі України та створення належних умов для її розвитку є необхідною умовою для забезпечення незалежності держави та сталого розвитку конкурентної економіки країни в цілому.

Енергетичною стратегією України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”, затвердженою Розпорядженням КМУ від 18.08.2017 № 605-р передбачено, зокрема залучення протягом 2020 – 2035 років (II та III стадії) значних інвестицій в розвиток енергетичної галузі, при чому до 2020 року (I стадія) для цього мають бути створені відповідні умови функціонування енергетичних ринків.

Виконання вказаних завдань є необхідною передумовою надходження інвестицій і в інші галузі економіки України.

На мою думку, головними напрямками вдосконалення функціонування ринків енергетики та комунальних послуг, які сприятимуть надходженню інвестицій в Україну, які потребують особливої уваги є:

- створення рівних умов діяльності суб'єктів ринків енергетики та комунальних послуг;
- забезпечення ефективного захисту прав споживачів енергії та комунальних послуг, та
- реалізація положень щодо незалежності Регулятора та підвищення його авторитету.

Але наразі щодо нормативного закріплення та фактичної реалізації вказаних засад існують істотні недоліки.

1. Щодо створення рівних та стабільних умов діяльності суб'єктів ринків енергетики та комунальних послуг

Як свідчить аналіз функціонування ринків енергетики, так і власний досвід, суб'єкти природних монополій та вертикально інтегровані компанії створюють штучні перепони для інших суб'єктів ринку, а також для початку роботи на ринку нових суб'єктів, що істотно заважає розвитку конкуренції.

Це відбувається шляхом штучного затягування процедури укладення договорів купівлі-продажу енергоресурсів, їх передачі та розподілу, нав'язування суб'єктам несприйнятливих умов договору, створення інших штучних бар'єрів для діяльності конкурентів.

Недоліки законодавства в цьому випадку та відсутність можливості негайного впливу на монополістів призводять до того, що спори з приводу укладення вказаних договорів, або усунення штучних перешкод можуть тривати півроку і більше.

Крім усунення конкуренції на ринках енергоресурсів, така ситуація сприяє також розвитку корупції.

При цьому, запропоновані нормативними актами із запровадження нової моделі ринків енергоресурсів заходи (зокрема, розділення енергорозподільчих та енергопостачальних компаній) дозволять вирішити вказану проблему лише частково.

У вертикально інтегрованих та пов'язаних компаній залишається можливість впливати на доступ до ринку нових суб'єктів шляхом створення штучних бар'єрів у вигляді затягування укладення договорів або нав'язування не вигідних умов тощо.

Вирішення даної проблеми вбачається у вдосконаленні законодавства (в тому числі ліцензійних умов) шляхом передбачення обов'язковості для суб'єктів природних монополій та пов'язаних компаній примірної (типової) форми відповідних видів договорів, прозорості процедури укладення таких договорів, передбачення спрощеної процедури накладення санкцій на порушників.

Закон про НКРЕКП (ст. 21) передбачає розгляд і вирішення Регулятором спорів споживачів скарг споживачів щодо порушення їхніх прав та інтересів суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг. Вважаю за доцільне поширити це положення і на скарги суб'єктів ринку щодо порушення їх прав суб'єктами природних монополій, що здійснюють діяльність на відповідному ринку, а також суб'єктами, що забезпечують функціонування ринку (системним оператором тощо).

Такий захід сприятиме швидкому та ефективному захисту прав суб'єктів ринків енергетики та комунальних послуг, забезпеченню конкуренції.

Залученню інвестицій в енергетичну галузь заважає і постійний істотний перегляд умов діяльності на ринках енергетики та комунальних послуг, зокрема, щодо фінансування інвестиційних програм (передбачення в тарифах відповідних витрат). Це призводить до невизначеності в можливості повернення інвестицій, необґрунтованого позбавлення суб'єктів ринків коштів, що були витрачені на реалізацію інвестиційних програм.

На законодавчому рівні мають бути закріплені гарантії врахування майнових інтересів суб'єктів ринків енергетики та комунальних послуг при змінах в економіці, що потребуватимуть перегляду планів будівництва (модернізації) об'єктів енергетики та, відповідно, обсягів фінансування інвестиційних програм.

Запровадження RAB-регулювання при встановленні тарифів є ефективним методом для сприяння залученню інвестицій. Разом з тим, запроваджений наразі Регулятором принцип RAB-регулювання при встановленні тарифів енергорозподільчих компаній, за яким встановлена однакова ставка доходу до існуючих і нових активів, сприятиме скоріш збагаченню власників таких компаній, ніж збільшенню інвестицій в енергетику. Що, звісно, потребує змін.

2. Щодо забезпечення ефективного захисту прав споживачів енергії та комунальних послуг.

Сприяння ефективному захисту прав споживачів відбудеться і при реалізації вищезазначених пропозицій (щодо забезпечення конкуренції на ринках енергетики та комунальних послуг) надасть можливість споживачам вільно обирати постачальника енергетичних ресурсів та комунальних послуг і сприятиме покращенню послуг з постачання.

Разом з тим, найважливішим заходом в сфері захисту прав споживачів є прийняття закону про енергетичного омбудсмена, його обрання, нормативне та організаційне забезпечення його роботи.

Як вже зазначалось, Закон про НКРЕКП передбачає досудовий розгляд Регулятором скарг споживачів та обов'язковість рішень Регулятора за такими скаргами.

Вказане положення потребує розробки окремого підзаконного нормативного акту щодо забезпечення ефективного і справедливого розгляду скарг, а також організаційних змін для забезпечення його реалізації.

3. Щодо реалізації положень стосовно незалежності Регулятора та підвищення його авторитету.

Аналіз судової практики з оскарження рішень (дій) НКРЕКП, в тому числі і в період після Революції Гідності, показує, що Регулятор на запит інших органів державної влади досить часто приймав рішення з порушенням вимог законодавства та затверджених власних процедур прийняття рішень (зокрема, Регламенту НКРЕКП, Порядків встановлення тарифів тощо).

Практично завжди це призводило до вагомих збитків суб'єктів, яких стосувались такі рішення.

На мою думку, при прийнятті таких рішень орган державного регулювання (що передбачає встановлення певних критеріїв функціонування ринків та контроль за їх дотриманням) фактично виконував роль органу ручного управління суб'єктами енергетики.

Законом про НКРЕКП були встановлені вагомі юридичні гарантії незалежності діяльності Регулятора. Але незалежність Комісії має бути реалізована фактично.

На мою думку, цьому сприятиме встановлення чітких процедур та правил взаємодії з іншими органами державної влади, чітких критеріїв для прийняття та перегляду рішень Комісії, участі заінтересованих суб'єктів та громадськості при прийнятті рішень, та як зазначалось вище, законодавчих гарантій захисту майнових інтересів заінтересованих суб'єктів.

Реформування ринку енергетики та комунальних послуг, в тому числі і наведені вище положення мають відбуватись відповідно до законодавства Європейського Союзу, як того вимагає Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також Договір про заснування Енергетичного Співтовариства.

Працюючи в енергетичній галузі, я надавав велике значення вивченню не лише юридичних, а й технічних і економічних аспектів діяльності ринків енергетики, теоретичному осмисленню діяльності Регулятора. Вимагав цього і від підлеглих.

Під час розгляду та вивчення проблем намагався надавати перевагу пошуку компромісних шляхів їх вирішення, уникав заангажованості групами впливу.

Тож маю велику зацікавленість в реалізації власних знань, навичок та досвіду на користь розвитку енергетики та рідної країни.

Вважаю, що мій досвід роботи в енергетичному секторі, включаючи співпрацю з Регулятором, та участь в організації роботи та діяльності робочих груп при Раді ринку ОРЕ, НКРЕКП, організація та забезпечення участі в розробці законопроектів та проектів нормативних актів, що

регулюють діяльність ринків енергетики, дозволить реалізувати зазначені пропозиції та сприятиме ефективності державного регулювання ринків енергії та комунальних послуг.

Критерієм успішності реалізації вказаних положень, включаючи підвищення довіри до Регулятора, вважатимуть істотне зменшення оскаржень його рішень в судовому порядку та збільшення звернень до самого Регулятора за вирішенням спорів між учасниками ринків енергетики та комунальних послуг і споживачами, учасниками вказаних ринків між собою, запровадження механізмів ефективного контролю за діяльністю суб'єктів природних монополій, вертикально інтегрованих компаній та швидкого реагування на можливі порушення прав суб'єктів енергетичних ринків та ринків комунальних послуг, а також споживачів.

В зв'язку з цим прошу розглянути мою кандидатуру на посаду члена НКРЕКП.

20.02.2018

Д.В. Мамонов